

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrdesetpetit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Jugoslovansko bojišče.

Kakor dva telegrama v našem včerajšnjem listu poročata, in kakor tudi oficijozna poročila denes v vseh novinah potrjujejo, izbojevali so sorodni nam jugoslovanski bratje, vstaši v Hercegovini zadnji četrtek in petek tako veliko zmago, kakoršne še nobene nij bilo zaznamovati od početka vstanka do sedaj. Ta bitva ki je v četrtek pri Pivi začela se, nadaljevala se je v petek pri Muratovići mej Gačkim in Goranskim. Turkov je bilo 5000 in sicer vojakov, ali tudi vsi bližnji vstaški vodje Sošića, Peko, Zimonić, Bačivić, in kapetan Vulo Hadjević iz Pive so svoje čete zedinili, bila je lepa vojska 4000 vstašev skupaj, toliko kolikor jih do sedaj še na nobenem bojišču nij bilo. Da si so vstaši imeli izurjene vojake pred soboj in za petino številno močnejše, slavno so zmagali!

Turška vojska je, kakor se bere v „Obzoru“ in tudi v nemških poročilih (na pr. „Tr. Ztg.“), popolnem tepena in razbita bila. Selim in Šefket paša sta z enim delom svoje vojske po noči pobegnili. Turki so izgubili 800 mrtvih in še več ranjenih. Mnogo so jih vstaši ujeli, ali čez tri dni zopet izpustili. V roke zmagovalnim vstašem je propal ves živež, ki so ga Turki v Goransko vozili, veliko streliva, dosti mul, 50 šatorov in 300 pušk ostraguš. To je lep plen. — Ali tudi izmej vstašev jih je mnogo palo, namreč 57 je mrtvih in blizu sto ranjenih. Mej mrtvimi je tudi vodja Vulo Hajdić in šest vstaških oficirjev.

„V vojski vstaškeje je veliko veselje zbog te slavne zmage,“ pravi telegram, in to je naravno. Ta velika zmaga bode imela velike dobre nasledke za vso stvar.

Namesto da bi zima vstaše uničila, kakor so nemški Turki pri nas in okolo pro-rokovali, uničuje njihove varvance.

Kakor so torej v Hercegovini začeli vstaši uže velike bitve biti, tako tudi v Bosni ne miruje vstane. Iz Stare-Gradiške se namreč „Obzoru“ in „Agr. Ztg.“ telegrafira 14. t. m.: Včeraj so vstaši obkolili čardako bega Hadži Čeivana v Stapru, 4 Čeivani so poginili, mej njimi Ašim-aga. Čardaka je zgorela.

Iz granice hercegovske se piše dalmatinskemu „Narodnemu Listu“: Prvi izdajica bil je pri Kosovem, a sedaj ima naslednika v Popovu, Duhoven Ivan Mušić je bil letos prvi, kateri je navduševal in na orožje stavljal vso popovsko rajo, sedaj pak se je izneveril. Neki dan šel je v Mostar in tam zagotovil je Turčine, da bode za-dušil upor le kadar se vrne sadje na polje, da se pokloni mimogredočemu paši, in kakor je nameraval tako je tudi storil. Nij še tega dosta povsod zasleduje, kjer so begunci in jih pripravlja za vrnitev v svoje hiše. Tako n. pr. je bil v Sloni, kjer je začel slepariti in plašiti ljudi, da ako se ne vrnejo v Turčijo nazaj, da bode vsa sedaj dobro stoječa stvar, izgubljena, zemlja bode mej druge (Srbe) razdeljena itd. Ovo vam priobčujemo, da bode vsak vedel, kakova je „kalupa“ Mušić, onaj isti Mušić, kateri je na Turčine toliko razkačeno gledal, sedaj pak je nablaznil na turške cekine ter hoče iznesrečiti narod samo, da je njegova mošnja polna! Brankovića nij bilo tu! Pri-povedujejo, se nam, a istina je, da je Mušić včeraj iz Slonoga z vlakom prinesel jedno knjigo v Zatonsko občino v Dalmacijo s

prilicnim namerom, da bi poglavar navduševal ljudstvo, kadar do njega pride, naj se vrne domov; a zagotavljamo ga, da je vse zastoj. Raja je izpoznala izdajnika in izdajstvo njegovo predobro. Narod kot mučenik pridobil bode, a izdajnik dobil tudi svoje plačilo.

Iz Cetinja se „Narodnemu listu“ poroča: „Novinski glasovi, kateri so prišli tudi v neke Belgradske novine o nekakovem pogovoru Črnogore s Turčijo so neresnični. Črnagora, katera išče pristanišča ne v Baru nego v odpravljeni narodnih tožeb, nij se, in se tudi ne bode pogovarjala o tem s Turčijo. Najmenj pa denes!“ Torej smo mi prav imeli, ki onih klevetanj nemških oficijozov precej nismo verovali.

Iz granice Črnogorske se istemu listu piše: Može pribeglih družin hercegovskih in dečki celo neodrasli, iščejo in zahtevajo orožje, da pohite borit se proti Turčinu. Uže se je prijavilo 1500 novih borcev narodne slobode. V Grahovu je od 40 ranjenih razen 2 vrli dalmatinski zdravnik dr. Mišetić vse ozdravil in mnogi so se vrnili uže zopet v boj proti nekstu. Iz Rusije prišla je jedna gospa izučena zdravnica na pomoč ranjenikom. V Cetinji se ustanovlja velika bolnišnica za ranjene in za ravnatelja za to bolnišnico imenovan je zasluženi dobrovoljni zdravnik Mićeli-Tomić iz Dalmacije in soproga tega vrliga rodoljuba pomaga ranjenikom.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. novembra.

Dunajska vlada hoče baje na zruane interpelacije gledé trgovinstva precej odgo-

Listek.

Bogdan Hmelnicki.

(Po Petruševskem spisal J. Steklasa.)

Kozaki pokazavši se uže za časa Tatarov v stepah južne Rusije pobegali so semkaj iz Rusije moskovske in litovske. Prvih se je zbralo največ okoli reke Dona, drugih pa okoli Dnjepra. Dnjeprovskih Kozakov je bilo za Ivana Groznega (1533 do 1584) uže tako veliko, da so naselili denašnjo poltavsko in kijevsko gubernijo, ter se širili dalje k morju, za dnjevrovske poroge (slape). Ti Kozaki so se delili na Kozake mestne ali ukrajinske in na nižje ali pa zaporoške.

Zaporoški Kozaki so živeli na dnjevrovskih ostrovih za porogi; njih glavna pribežališča so se nazvala zaporoške sječe. Oni so bili drugače ljudje brezdomni, brezdu-

žinski, živeli so v kobilicah spletenih iz bičja, in so jeli samo proste in surove jedi. Žen v sječi nij bilo: kdor bi bil pripeljal ženo, tega bi ubili. Vsa večja podvzetja je morala odobriti rada (skupščina); rada je izbirala tudi atamana (poglavarja). V sječo so sprejeli vsacega, kdor je prišel; nijso ga spraševali: od kod je prišel, kako in s čem je poprej živel, samo žid ali pa katolik nij smel biti. Semkaj so zabajali tudi mestni Kozaki popirovat, poveselit se, ter pridobivat slave in plena.

Za slavo in plenom so hodili pogostoma zaporoški Kozaki; brez napadov jim je bilo dolgočasno in težavno živeti. Oni so se ne-prestano klali s krimskimi Tatari, ali so pa hodili po morji v turške zemlje. Pri svojih morskih napadih so upotrebljevali male ladje, katere so imenovali čajke. Te ladje nijso bile pokrite, brez palube, ter so se komaj kazale iznad vode, in da jih nij voda za-

livala, ali pa morski valovi prebrnili, privezovali so h kraju volike škope bičja. Na čajkah so Kozaki prebrodili celo Črno morje, v boju zaplenjevali neprijateljske turške vojske, napadali obale, požigali in plenili pomorska mesta in sela. Vrnivši se s plenom v sječ, začeli so pirovati. Gorjelka (žganje) je tekla potem potokoma, razglašala se godba in ples. Pijan Kozak se je bahal s polnimi pregiščami zlatih in srebrnih denarjev, pod nič je šla draga srebrna in zlata roba, kamki (kineški damast) in zamet; v nekoliko dneh se je vse prahom razneslo, kar bi bilo mnogim dosta za več let. Nad sječo pa se je razlegal glas pesnij, vika šumečega, pijanega veselja.

Smelo, brezbržno, kozaško življenje je bilo surovemu in siromašnemu narodu tako zavidno, da so kar četoma od vseh strani prihajali v Kozake v Ukrajino (sedanja kijevska in poltavška gubernija). Kozaki so

voriti, da bode angleško pogodbo odpovedala, a ne ponovila, z Ogersko pak se mora prej razumeti. — Vlada ima tu lahko, če prav čudno stališče, ker je državni zbor na tri dele raztrgan.

Cesarica je pisala sestričini nadvojvodinji Mariji Klotildi pismo, v katerem pravi, da daruje 10.000 gld. za razširjenje izobraževališča za oficirske hčere v Hernalzu na Dunaji, in prosi njo pomoči in druge vse. S tem se je nabira začela.

Vnanje države.

Iz Belgrada se javlja, da so v celem srbskem zemlji občinske volitve redno izvršile se in so voljeni skoro sami liberalci, malo kje radikali. Belgradsko občinsko zastopstvo pak je brez določene strankarske barve. — 12. nov. so se srbske vojske belgradske brigadi izročevale nove zastave. Navzočen je bil knez s kneginjo. V svojem govoru na zbrane vojake je knez dejal, da za zdaj še ni treba na vojno polje iti, nego se razido, vendar se nadeja, da bode vsak na prvi klic knežev odzval se kakor pristojni domovini zvestemu hrabremu srbskemu vojniku.

Francoska narodna skupščina je sklenila z 31 glasovi večine, da se voli po arrondissementov sistem, ne po listinskih skritinijah, to je, udje zbornice se volijo vsak posebej, v vsacem arrondissementu eden, ako ima pak arrondissement več kot 100.000 prebivalcev, toliko več poslancev. Po listinskem skritiniji bi bil vsak departement en volilni kraj, ki bi bil volil 10 poslancev. Vlada je bila za prvi sistem in tudi republikanci so zdaj zadovoljni. Sicer pa mi nepoznalci finih francoskih razmer ne moremo prav presoditi tega notranjega razločka. Sedaj je razpust zbornice kmalu gotov. Senat se bode volil januarja, za skupščino pa bodo volitve februarja. Pravijo, da bode dve tretjini poslancev — republikancev.

Dopisi.

Z dolénje Krke 15. nov. [Izv. dopis.] V osrednjem mestu naše Dolenjske obhajala se je, kakor znano sinoči imenitna slovesnost otvorjenja „Narodnega doma“. Krasna ta zgrada bila je od zunaj vsa z zeljenjem, mlaji, raznobojnimi svetilnicami okinčana in nad vhodom vabil je napis „Srčno pozdravljeni“ najodličnejši narodnjake v preko vsake nade krasno okinčane notranje prostore. Blagorodni g. grof Barbo, predsednik „Narodnega doma“, ki je vprav radi te slovesnosti dospel iz Dunaja od državnega zbora, da pozdravi s krepko besedo navzočne goste, popisovaje s kakovimi

žrtvami in vztrajnostjo se je dodelal „Narodni dom“, kako da se pa vendar to pozabiti mora, ker kot prvo delo na Slovenskem domoljubji posvečeno, vidimo stati pred nami, spodbujaje dalje, kako se imamo zbirati domorodci okolo tega doma in z združenjo močjo braniti ga proti navalom nemškutarstva. V družem prav jedernatem govoru risal je g. vikar Tomažič žalostni nekdanji položaj slovenščine do sedanjega časa. Dober utis je učinil njegov klic k slogi mej „starimi“ in „mladimi“, kar naj bi si njegovi kolegi, posebno tiste zagrizene „Novice“ prav dobro zapomnili. Omenjal je dalje hudih nasprotnikov, ki hočejo najdražji dar — domoljubje — ki je človeku prirojeno, v nas zatreti. Spominjal se je Nj. veličanstva presvitlega cesarja Franc Jožefa s trikratnim „živio“, katerega je občinstvo gromovito ponovilo. Zahvaljeval se prvima podpornikoma in ustanoviteljema g. grofu Barbu in g. Drag. Rudežu, in prvemu buditelju Dolenjske odličnemu narodnjaku dr. Bučarju, ter jim zaklical drugi „živio“, ki ga je navdušena skupščina zopet viharo ponovila. Pesni „Naprej“, „Strunami“ in „Mili kraj“ so pevci prav dobro peli, isto tako dobro svirala je domača meščanska godba mej posameznimi komadi programa. In ko je gosp. tajnik prebral še telegrame, 2 iz Dunaja od gg. visokošolcev in družih rodoljubov na tujem, 1 iz Trebnjega, od tamošnjih rodoljubov, 1 iz Metlike, končala se je v lepem redu ta lepa slovesnost. Dolenjci, zdaj, ko imate „narodni dom“, previdite namen njegov, pristopite po vrati kot udje k čitalnici, ker jako je še treba omike tukajšnjemu kmetu. Ena reč se je tudi pogrešala ta večer, namreč gg. duhovnov ni bilo več zraven iz okolice razen dveh ali treh in toliko gg. učiteljev. Če bo pa tam taka mladost vladala, pa sigurno rečem, da se gori omenjeni namen „Nar. doma“ ne more doseči! Le vi omikani stanovi morete kmeta dovesti do spoznanja, kako, da se more po omiki blagostanje njegovo zboljšati, a če pa vam samem za omiko mar ne bode, jedna mu majka zopet v prihodnje kmetu, in dvojno odgovornost bode imeli. V to pomozi „Narodni dom“. Naj še omenim, da so bili gosti prav dobro postreženi v čitalnični restavraciji, in ko se je za mladi svet, mej katerimi je bilo lepi venec krasnih gospej in gospodičen novomeških, ples pričel in

dolgo trajal, razšli smo se vsak na svoj kraj prav zadovoljni. Vsak naj se kesa, ki ni došel od blizu in od dalje, kajti mnogo in mnogo bi jih bilo lahko došlo, ki naj pa se sami sebe povprašajo po uzrokih. Lepa hvala pa gospodoma duh. iz Semiča in gospodoma iz Št. Ruperta, ki se niste preplašili bili daljne poti. Da bi se zopet kmalu in prav mnogobrojno tukaj sešli!

Iz Št. Jurja na južnej železnici 11. nov. [Izv. dopis.] Dandenes pač velja parola: naprej! A ta „naprej“ se po različnih možganih tudi različno dosežati prizadeva: in kakor različna so načela, po katerih dirja svet za napredkom, nič manj raznovrsten ni tudi napredek v svojem cilji; vsak torej napreduje, ali vsaj želi napredovati po svoje — v svojej stroki.

Prvi začetek vsemu napredku je pa vendar več ali manj narodna šola. To spoznavanje se posebno v tekočem deceniji vedno bolj in bolj utrjuje, ne le pri vladi sami in družinah višjih stanov, nego i prosto kmetsko ljudstvo se polagoma poprijaznjuje z njo. Ona nam odpira prvi vhod k izobraženosti, ter daje trdno spremstvo v praktično življenje, če je trmoglavost in surovost ne odpodita, in to posebno onim, kojim osoda zapira vrata do višjih šol. Dobro uredjena šola je pravi fundament vsakej daljnji nabrazbi; v njej je tudi del bodoče osode milega nam naroda slovenskega. Pametni možje temu tudi pripoznavajo; oni radodarno žrtvujejo čas in blago, prepričani, da bode kapital — za šolo izdan — prej ali slej nosil visoke obresti.

In tako žrtvovalnim, za šolo in blagor naroda vnetim možem — mislim — moremo tudi prištevat tukajšnji kraj. Šolski svet. Činnih dokazov nam ne manjka, kojih pa tu ne mislim vseh naštevati. Omenim le, da je bila pred par leti tukajšnja šola še dvazredna. Denes so Št. Jurčani lahko ponosni na svojo uže štirirazredno narodno šolo. Krajni šolski svet daje vsem štirim učiteljem brezplačno stanovanje. Kot primerjaj dodajam tu le še sklepe zadnje seje kraju. Š. sveta. Privolil je a) za učne pripomočke 50 gld., b) ubogim učencem in učenkam za šolske potrebščine 30 gld., c) za druge služajne potrebe 50 gld., d) sklenil je pristopiti k društvu „narodna šola“, in d) obljubil je naročiti tukajšnji šolski mladini dva iztisa „Vertec“-a, za šolsko in drugo mladež

bili sloboden narod, za take so je tudi vladarji držali. Dolgo časa so oni samo po imeni bili podložni velikih knezov litovskih; dolgo časa so izbirali oni sami mej soboj svojega atamana, sami se vojskovali, s komur koli so hoteli, ter tudi mir sklepali, kadar so želeli sovražniki. Ali kasneje se je malo po malo vse drugače zabrnilo. Poljski kralji so tiho, z raznimi laskami in milostmi pridobivali Kozake na svojo roko, ter si osvojevali tako Ukrajino. Prišlo je bilo uže do tega, da se je odločevalo, koliko sme biti Kozakov; dajali so jim kralji tudi plačo, no zato so pa od njih zahtevali službo. Zemlja v Ukrajini se je začela razdajati mej pane (plemiče) poljske in ruske, kateri so hoteli pristopiti k Poljskeji. Kozake, ki niso bili zapisani v kosaški zapisnik, pošiljali so nazaj v kmetijstvo, ter jim zabranili, odkupovati se od gospodske.

Potem je prišla pa še unija, t. j. na

log, da se zedinijo s katoliško cerkvijo. Ali nobeden v Ukrajini ni hotel unije, nobeden ni hotel pustiti svoje pravoslavne vere, nego vstali so proti tej naredbi vsi, ali niso vsi vztrajali. V zapadnej Rusiji so se podali skoro vsi plemiči. Čez nekaj let so postali vsi ti plemiči Poljaki, spremenivši vero pravoslavno in jezik ruski. Kmete so začeli imenovati robe, ruski jezih robski — rusko pravoslavno vero robsko vero. Za kmete je nastopil žalosten čas in teško življenje. Dvorjani so je trli z davki brez mere in usmiljenja: od vsega gospodarstva, od živine, od meda, od sadja itd., so pobirali desetino; od vsacega vola, od vsacega pčeljnjaka, od žakla moke, od lova itd., so morali plačati davek. Da bi dobili plemiči od svojih zemljišč več dobička in da ne bi oni sami morali robe k delu priganjati in je nadzirati, dali so je židom v najem. Židje so pa izmislili zopet nove davke, in

ako jim niso kmetje bili pokorni, kaznili so je s smrtjo. Vlastelini so dali židom celó pravoslavne cerkve npravljeni, če so le na njihovem zemljišču stale. Vzevši ključke od cerkve, jemal je žid najemnik od romarjev denar od vsake božje službe, norce se delal iz pravoslavne vere, ter zasmehoval njene duhovne. Potlačen narod je trpel; edini Kozaki so se vzdignili z orožjem v roki za svetinje svojih očetov in dedov. Oni so se tolkli s Poljaki žestoko, potolkli je večkrat, ter z njimi nemilosrdno ravnali, ali njihovega jarma se vendar niso mogli otresti popolnem. Čez več let vojske so se morali Kozaki podati panom, kojim so morali obdelavati polja in zraven tega odrajtovati še teške davke. V tem času je sedel na poljskem prestolu kralj Vladislav IV. (1632—1653). On je bil Kozakom dobrohoten in milostiv, ali jim ni mogel pomagati v njih nevolji. Poljski kralj tako ni

jako podučnega in izobraževalnega časopisa. — Volili so tudi novega predsednika in njegovega namestnika. G. Kavčič, trgovec in do sedanjosti predsednik kr. š. sveta je zaradi preoblegla posla svoje mesto, katero je do sedaj gotovo hvalevredno zavzemal, odstopil g. N. Ripselnu, tukajšnjemu zdravniku. G. Franc Vučnik, nadučitelj, je voljen za podpredsednika. Drugi udje pa so: g. Ipa-vec, doktor medicine in obče znani zagovornik narodnega šolstva, krajni šol. nadzornik; g. Jožef Hašnik, župnik; g. Kavlih, usnar; g. Novak in g. Zdolšek, posestnika — vna-nja, ništa iz trga.

Škoda je le, da imamo tako malo pro-стора v šoli za tolikšno število (okoli 350 obiskajočih) otrok. Sobe so premajhne, vse se gujete. Skoro bi potrebal vpeljati v pr-vih dveh razredih polu dnevni poduk.

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče.) Pre-tekli ponedeljek, 15. t. m. je nastopil prvi-krat g. Kajzel v igri „Strehar“. Ime priljub-ljenega komika je privabilo kljubu neugod-nemu vremenu in delavniku mnogobrojno občinstvo v gledališke prostove. Igra, koja varira sicer uže mnogokrat porabljen in tako rekoč zastaran predmet, prinaša vendar mnogo prizorov, v kojih je imel g. Kajzel (Peter Kobilca) priliko neomejeno razvijati svojo naravno komiko; da je to včasih tudi malo preveč „neomejeno“ storil, mu nihče zameril ne bode, vsaj je bilo smeha dovolj — in tega nij samo demokrit obračunal. Sem ter tje bi pri g. Kajzelovej igri malo več nuance želeli, — ker najhujši sovražnik igralcev je sigurno — enoličnost. Te se je treba va-rovati koderkoli se pokaže; akoravno to nij ravno lahko delo, ker malokdo sam čuti, da jej včasih propade. Druge naloge akoravno v dobrih rokah bile so manjše, in zato no-bena nij mogla doseči prave veljave. Gospdč. Podkrajškova je bila jako interesantna baronovka, in je itak francosko parlarala. Gospod Schmidt (Lomborg) gospodičina Ledarjeva (Ljuboslava), gospa Odijeva (Ivana) in gospod Jekovec (Jonke) so nam bili po godu. Gospod Bledkov (Makso) je imel s početka „kulistne mrzlice“, pak kmalu zopet ozdravel; gospod Trnovec (grof Lomborgar) pa je prav hvalevredno posku-šal, aristokratično igrati. Ensemble smemo

le hvaliti. Ona grozna mrzlota pa, s koja je korus mislil kar meni nič, tebi nič, v petem dejanji pogasiti nastal ogenj, — je bila vendar presibirična. H koncu pa mo-ramo omeniti, da nas jako veseli, da se je letošnja slovenska gledališka sezona tako dobro pričela. Nadejamo se, da nam bode nalog, najboljšje poročati. Prihodnjo nedeljo, 21. t. m. se bode predstavljala igra: „Na osojah“ v koji ima g. Kocelj eno svojih najboljših nalog.

— (O stavbah na koleh) na ljub-ljanskem močvirji je obravnavalo tudi du-najsko antropologično društvo v seji 9. t. m. v katerej je predaval o omenjenih znamenitih najdbah vladni svetovalec in direktor c. kr. starinskega kabineta, baron Sacher. Gosp. Dežman je bil tudi navzoč, ter je raz-kazoval fotografije raznih prikopanj na mo-čvirji najdenih orodij in kostij, koje je bil napravil tukajšnji ljubljanski fotograf Saller.

— („Pester Lloyd“) je prinesel te-tegram, v katerem se pravi, da se je skli-caval dr. Zarnik pri Hubmajerjevem ban-ketu, napivaje cesarju na ban Mažuranića. Ker se tudi „Agramer Ztg.“ za stvar za-nima, jej moremo stvar olajšati mi soude-ležniki, če jej zatrjujemo, da bana Mažura-nića nihče pri banketu niti imenoval nij.

— (Vranksa narodna čitalnica) napravi v nedeljo 21. nov. veselico s tom-bolo in plesom. K tej veselici vabi naj-uljudnejše Odbor.

— (Celovška čitalnica) napravi dne 24. novembra v društvenih sobah „Sand-wirthove“ gostilne veselico s petjem, godbo deklamacijo in tombolo, h katerej se uže sedaj vsi čestiti gg. udje — oziroma z dru-žinami odlično vabijo. Opozorujejo se tudi gg. vnanji udje po deželi in sploh domo-rodci na ovi večer. Natančni program se projavi kasneje. Ob enem se naznanja, da je vsako sredo „tihi večer“ z znanstveno-zabavnim predavanjem in skupno zabavo. Naj noben slovenski rojak, ki baš ob sredah za prihodnji tržni dan pride, ne zamudi ob tej priliki ogledati si naše domorodno zbi-rališče. Končno še enkrat pozivljamo tu ži-veče Slovence in po deželi bivajoče rojake, da pristopijo našemu društvu, katerega raz-voj in napredovalni obstanek je iz mnogih uzrokov potreben.

— (Milodari za pribegle iz Her-cegovine in Bosne.) [XVIII. izkaz.] Iz

Lokve na Primorskem: nabral i poslal učitelj gospod August Praprotnik od slede-čih darovaleljev: neimenovan 15 gl., Jakob Fabjan 5 gl., Julijus Vogrič 2 gl., Miha Božeglav 2 gl., Matevž Černe 2 gl., Anton Ražem 1 gl. 50 kr., Ivan Planinšek 1 gl., Ivan Rekar 1 gl., Jakob Perhavec 1 gl., Ignacij Križaj 1 gl., Anton Rozehnal 1 gl., Janez Obersnel 1 gl., Luka Perhavec 1 gl., Josip Mljač 1 gl., Janez Tosti 1 gl., Anto-nija Praprotnik 1 gl., Anton Franković 60 kr., Anton Lantir 50 kr., Josip Božeglav 50 kr., Martin Čelik 50 kr., Miha Mljač 50 kr., Josip Ran 50 kr., Janez Rajaković 50 kr., Anton Cerkenik 40 gl., Josip Janković 30 kr., Miha Sila 30 kr., Anton Ban 30 kr., An-ton Oblak 30 kr., Anton Umek 30 kr., Ka-tarina Božeglav 30 kr., Janez Cerkenik 25 kr., Anton Smerdel 22 kr., Anton Per-havec 20 kr., Janez Božeglav 20 kr., Josip Glažar 20 kr., Anton Mavec 20 kr., Janez Ma-vec 20 kr., Luka Škabar 20 kr., Janez Vojska 20 kr., Josip Mljač 20 kr., Luka Umek 20 kr., Anton Vojska 20 kr., Janez Vever 20 kr., Anton Kariž 20 kr., Katra Klobčar 20 kr., Marija Prelesnik 20 kr., Anton Mevlja 20 kr., Janez Sila 20 kr., Andrej Mevlja 20 kr., Miha Mejač 20 kr., Franjo Božeglav 20 kr., Jurij Placar 20 kr., Miha Umek 20 kr., Josip Skulj 20 kr., Miha Škibin 20 kr., Jakob Sila 20 kr., Josip Skok 20 kr., Matilda Tosti 20 kr., Peter Goranec 20 kr., Franjo Cerkenik 16 kr., Andrej Čok 15 kr., Lovre Mljač 12 kr., Gregor Cerkenik 12 kr., Miha Svetina 10 kr., Jakob Mljač 10 kr., Anton Šušmelj 10 kr., Anton Čok 10 kr., Matija Roset 10 kr., Jarnej Perhavec 10 kr., Marija Stopar 10 kr., Andrej Skok 10 kr., Anton Skok 10 kr., Matija Božeglav 10 kr., Janez Mljač 10 kr., Anton Mljač 10 kr., Anton Mljač 10 kr., Martin Suligoj 10 kr., Martin Parapat 10 kr., Janez Mljač 10 kr., Jurij Čok 4 kr., Tomaž Mamari 4 kr., Janez Placar 20 kr. Od sv. Lenarta: č. g. Prim. Peterlin 5 gl. Iz Ljubljane: gospa Marija Perdan, mlajša 5 gl. 30 kr. in 1 jopo.

Prejšnji izkazi 3105 gl. 53 kr. skupaj tedaj 3167 gl. 43 kr.

Odbor potrjuje sprejem s pristrčno za-hvalo i prosi še milodarov.

Podpiralni odbor:

J. N. Horak, Vaso Petričić,
predsednik. denarničar.

imel nobene oblasti; pani in drugi velikaši ga nijso poslušali, pa tudi zbora ne, ko se je temu potrebno zdelo, da brani siro-mašni narod.

Vladislavu pa so bili Kozaki potrebni; on je hotel z njihovo pomočjo svojo kra-ljevsko moč povečati, ter pané nadvladati. Kozaki so bili precej pripravi, kralju po-magati, vsaj so tudi oni bili ugnjetovani od panov. Vendar je bilo treba, še poprej malo prilaskati se, ter zmamiti Kozake s polak-šicami. Vladislav je tudi tako naredil. On je poslal Kozakom milostiv list, v kate-rem jim je dovolil, da si smejo zopet sami atamana izbirati, držati svoj sod, v vojskini zapisek zapisavati še enkrat toliko Kozak-ov, kakor poprej, in mnogo družega. Ta list je bil oddan enemu kozaškemu polkov-niku, Barabašu po imenu, potem pa vojski-nemu pisarju Bogdanu Hmelnickemu; vendar je kralj želel, da se drži nekoliko časa vse tajno.

Bogdan Hmelnicki je bil rojen Kozak, učil se je v kijevskem učilišči in potem pri Jezuitih. Dokončavši učenje, služil je pri nekem panu za konjaša. Enkrat se je nje-gov gospodar napil, ter mu hotel za za-bavo glavo odrobiti. Bogdan pa je pobegnil v zaporoško sječ. Takaj nij gledal mnogo za svojo glavo o bitkah na suhem in na vodi, zatorej so ga njegovi zaporoški bratje visoko čislali. Vrnivši se potem v Ukrajino, zapisal se je mej Kozake, ter se popel v kratkem do visoke službe vojaškega pisarja. Tako se je imenoval eden pomagačev kozaškega atamana. Ves ta čas je bil Hmelnicki zavzet za Kozake; vsi so ga pa tudi ljubili radi velikega razuma, hrabrosti in velike smešnosti. Ali on se je zastopil tudi s Poljaki; oni so se ponašali proti njemu laskavo, ter ga spoštevali kot pana. Pri vsem tem je pa pomagalo Hmelnickemu največ to, da je bil učen človek, ter znal latinski jezik.

Mnogo so mu pomagale tudi druge znanosti, ki jih je naučil v jezuitskih šolah.

Ali prišel je čas, da se je sprl Hmel-nicki s Poljaki. Imel je on namreč v Ukra-jini dvorček Sabbotov. Nek pan pa mu je vzel to posestvo po sili, odpeljal mu ženo in enega njegovih sinov, dal preteptati do smrti. Hmelnicki je sicer tožil pana, ali nikjer nij mogel najti pravice proti hudob-nežu in nasilniku, še celo pri kralju ne. Kralj bi mu bil rad pomogel, ali on nij mogel nič opraviti proti panonom, ter mu je samo rekel: „Čas je vam Kozakom, da se spomnite vaših sabelj in da ste vojniki. Ako vas kdo nadleguje, zakaj se podaste, in zakaj se ne vstavite?“ Te besede so se Hmelnickemu globoko v glavo vtisnile in on se je odpravil domu, da poišče pravico v silo.

(Dalje prih.)

Razne vesti.

*** (Sonzognovi morilci.)** Ravno sedaj se je končala v Rimu sloveča pravda, katera je vzburla vso Italijo in tudi novinarske reporterje vse Evrope. Nekov častiljen človek, Luciani po imenu, porabil je bil svojega prijatelja — znanega urednika demokratičnega organa „Capitale“ — Sonzogna, da je z njegovo agitacijo izvoljen bil za poslanca nekje v rimskih predmestjih. Ko pa je Sonzogno opazil, da mu mladi prijatelj Luciani pregosto v hišo zahaja, in ko so jeziki šepetali, da se krasna Sonzognova žena peča z Lucianijem bolj, kot bi se smela, pričel je v „Capitale“ proti Lucianiju sovražno pisati in poprejšnjemu prijatelju je postal najhujši sovražnik. Da bi se nevarnega sovražnika znebil, podkupil in nahujškal je Luciani nekove „Rimljane“, Armati, Frezza, in Scarpetti po imenu, in izmed teh zabodel in zaklal je Frezza redakterja „Capitale“, ko se je nekdanji zvečer odpravljal iz redakcije. In sedaj stali so ti hudodelniki pred porotniki v Rimu. Zatožbo je zastopal „lev“ laških državnih pravdnikov, „cavalieri“ Munich, zagovarjali so pa najimenitnejši advokati cele Italije. Rodovina Sonzogno napela je vse moči, da bi pogubila Lucianija, in njene interese zastopal je rimski advokat Tajani, velikan v govoru in juristične bistroumnosti. Lucianu pa je stal na strani turinski zagovornik Villa, enako slovit, kot Tajani; ali ker je bil bolan in ker je slabo stvar zagovarjati imel, se mu zagovor nij posrečil, kakor se je pričakovalo. Tudi drugim obtožencem pridejane so bile izvrstne moči v zagovor. Ali zmagala sta Munich in Tajani; porotniki so izpoznali obtožence krive, in samo Scarpetti-ja, ki je samo bodalo preskrbel bil, nekrivega. Vsi so bili obsojeni na prisilno delo na galeji za vse življenje. Pravda je interesantna, ker vsi ti konservativci in vladni liberalci kažejo z radostjo na ujo, češ, da tako gnjili so demokratje mej soboj — morilci in goljufi. Ali drugzega se pač nij pokazalo, kot velikanska in ognjevita zgovernost, s katero se ponaša laški baro. — Znamenito je bilo mej obravnavo tudi to, da izmed množine prišlih jih jako mnogo nij hotelo priseči, „ker ne verujejo.“ Prav čudno je: od kod prihaja, da se je mej papežovo vlado toliko nevernikov v Rimu naredilo. Prisezali so „con riserva.“

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicne in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in bledanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravljenih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastonj. Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagrađi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodejni v obistih in mehurji, trganju v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja,

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry sestransko, najbolj spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec. Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni. Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik. Spričevalo št. 76.921.

Obergimpenn, (Badensko), 22. aprila 1872. Moj pacient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik. St. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 3. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila ajsko bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf. na dolgoletnem bolehanju glave in davljenju.

St. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšani in hipohondriji.

St. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

St. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici i tiščanji v prsih.

St. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznađejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

St. 75.928. Barona Sigmo 10 letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalesscière je 4 krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50 krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih puščah po pol funta 1 gold. 50 kr., i funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v puščah a 2 gold. 50 kr. i 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenui Ludvig Müller, v Mariboru M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čerovicah pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in speserijah trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih. (264)

Dunajska borza 17. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69	gld.	25	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73		10	
1860 drž. posojilo	110		75	
Akcije narodne banke	919		—	
Kreditne akcije	192		40	
London	113		80	
Napol.	9		10	
C. k. cekini	5		38	
Srebro	104		90	

Zahvala.

Za mnogobrojni sprevod k zadnjemu po koju gospoda

dr. Ivana Friderika Killer-ja,
c. kr. sodnijskega adjunkta,

izrekajo gospodom uradnikom, gospodom častnikom, potem gospodom meščanom, posebno pa gospodom, ki so truplo ranjega nosili, za njih prijateljsko ljubav in za prijateljsko daritev vencev najsrčnejšo zahvalo

(401) **Žalujoci zapuščeni.**

V Rudolfovem, 16. novembra 1875.

Peter Potočnik

v Ljubljani, na karlovskem predmestju šte. 8, priporoča se za

uglašanje i popravljanje klavirov.

Naročila naj se blagovolijo oddajati v tabaktrafiki tik frančiškanskega mosta, katera se bodo potem izvrševale najhitreje in najboljše. (400)

Za zamašenje otljih zob

nij nobeno sredstvo prospešnejše in boljše, nego **zobna plomba** od c. k. dvornega zobnega zdravnika dr. J. G. Poppa na Dunaji, v mestu, Bognerstrasse št. 2, katero si more vsaka osoba sama prav lahko in brezbolestno deti v otlji zob, ki se potem trdo sprime z ostalimi škrbinjami in zobnim mesom, zob pred daljšim drobljenjem varuje in lajša bolečino.

Anatherin — voda za usta

od dr. J. G. Poppa, c. k. dvornega zobnega zdravnika na Dunaji, v mestu, Bognergasse št. 2. je najizvrstnejše sredstvo pri revmatičnem zobobolu, pri vnetjih, oteklinah in pri gnojenji zobnega mesa, zobni kamen oluščti, ter zabrani njegovo razširjenje, okrepi zobno meso pri zobéh, ki se majé, očisti zobé in zobno meso vsih škodljivih tvarin, ustam pak podeli prijetno čvrstost, ter odstrani z njih neprijetno sapo uže po kratkej rabi.

Anatherin — zobna pasta

od dr. J. G. Poppa, c. k. dvornega zobnega zdravnika na Dunaji.

Ta priprava ohrani čvrstost in čistoto dihanja, vrhu tega podeli zobem belo-leskečo barvo, ohrani, da se ne pohabijo in okrepi zobno meso.

Dr. J. G. Poppov

rastlinski zobni prah.

Zobé očisti tako, ako se rabi vsaki den, da ne odpravi samo običajno sitni zobni kamen, nego tudi zobna glazura dobiva vedno večjo belinjo in nježnost. (354—352)

V zalogi je v Ljubljani v vseh lekarnah, kakor tudi pri Antonu Krisperju, Eduard Mahrju, J. Karingerju & Kašu, F. M. Schmittu, V. Petričiču, sploh pa v vseh lekarnah, parfumerijskih in galanterijskih štacunah na Kranjskem.

Lekarna Piccoli.

„K angelju“ v Ljubljani.

Aparati za samo-briganje, pasovi za počene, utralne in maternične brizgje.

Menoti-Pastilje (ki so na dunajske svetovne izložbi 1873 dobile darilo). Te pastilje čudovito delajo proti prehlajenji in krču, kakor proti kašlju, jetiki, ki se še le začnjo, proti hripi, boleznim na pljučih in v grlu, in proti vsakovrstnem kašlju, tudi kroničnem. Skatljica velja 75 kr.

Neizmotljivo sredstvo zoper mrzlico. Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se bode radostno prepričal, da je najmočnejše in zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

Pravi sajdlivec pulver. Nareja se z čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje z soljo, v pomoč bolehnemu človestvu, pri vsih notranjih in vnanjih prisadnih, zoper večino boleznij, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Rajzevi pulver. Izključljivo iz vegetabilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, katerej podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano na ravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabodišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr. (132—140)

Naročila se izvršujejo vračajočoj se pošto proti poštnemu povzetju.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.